SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 126. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 5, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 5-го ЛИПНЯ 1991 Ч. 126. РІК XCVIII.

ПДВУ ВИСТУПАЄ ПРОТИ СОЮЗНОГО ДОГОВОРУ

Київ (УНІАР). — Тут 29-30-го червня відбувся другий з'їзд Партії Демократичного Відродження України. Участь взяли 154 делегати з різних областей України. Співголова Координаційної Ради партії, народний депутат України Олександер Ємець підкреслив, що політична ситуація в республіці змінилася від часу установчого з'їзду ПДВУ і тому центральне питання нинішнього форуму — коригуван ня тактичних дій партії в умовах сучасної політичної ситуації в Україні.

Стратегічна ж мета залишається незмінною — досягнення реального суверенітету України і її подальший демократичний розвиток. На цьому шляху ПДВУ не відкидає можливости співпраці із „суверен"-комуністами. Делегати обговорили і ухвалили зміни та доповнення до статуту партії, а також програму невідкладних дій ПДВУ в нинішній ситуації в республіці. У програмі передбачено взяти активну участь у кампанії протидії підписанню союзного договору та розпочати підготовку до кампанії виборів президента України. Майже всі делегати з'їзду висловилися у своїх виступах за побудову суверенної, незалежної Української держави. З'їзд обрав керівні органи ПДВУ — Координаційну Раду і Президію, а також трьох співголів КР — народних депутатів України Олександра Ємця, Володимира Філенка і доктора соціології Валерія Олелька.

В Україні зареєстровано ще одну партію

Київ (УНІАР). — Тут 28-го червня у Міністерстві юстиції УССР відбулася реєстрація Демократичної Партії України. Це вже четверта зареєстрована в Україні партія із 15-ти новостворених. Першою була зареєстрована 5-го листопада 1990 року Українська Республіканська Партія, до якої на сьогодні вступили близько 10,000 членів. Другою зареєструвались Українська Селянсько-Демократична Партія, пізніше Партію Зелених України. Нині зареєстровано ДПУ.

Міністер юстиції Бойко вручив статут про реєстрацію голові ДемПУ, колишньому політв'язневі Юрієві Бадзьо. Лідер партії виступив з доповіддю про становище і розбудову партії, проголосив основні ідеї, що на них базується ДПУ — ідеї незалежности і демократичности України. Зазначив, що шлях до утворення незалежної Української держави має бути виключно демократичним. Основним партійним гаслом є — „За вільну людину, за незалежну демократичну Україну". Юрій Бадзьо, визначаючи політику ДПУ, заявив, що партія рішуче виступає за вихід України з СССР і проти підписання Україною нового союзного договору. В урочистостях реєстрації взяли участь народні депутати України Дмитро Павличко, який стояв біля витоків ДПУ, Володимир Яворівський, Іван Драч, Ярослав Дмитришин, Богдан Мостиський, Степан Волковецький, Михайло Голубець, Володимир Щербина, активісти ДПУ Київщини, Галичини, інших регіонів України. Володимир Яворівський, нагадавши у своєму виступі про значні інтелектуальні сили, що об'єдналися в ДПУ, закликав до об'єднання демократичних сил України для виконання спільної мети у побудові правової демократичної Української держави.

ЮВІЛЕЙНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

Ню Йорк (Л.В.). — Академічний комітет для відзначення 125-ліття з дня народження проф. Михайла Грушевського при Українському Історичному Товаристві у співучасті Наукової Ради при СКВУ, як координатора українських наукових установ в діяспорі, влаштовує з цієї нагоди Ювілейну Наукову Конференцію, яка відбудеться 19-го і 20-го жовтня ц.р. в приміщенні УВАН, 206 В. 100-та вулиця в Ню Йорку. Програма конференції буде проголошена пізніше. Організатори просять українські установи стриматися в цих днях від своїх імпрез.

ВІДСЛУЖИЛИ ПАНАХИДУ ЗА СЛ. П. СИМОНА ПЕТЛЮРУ

Під час відправи Панахиди в Києві.

Київ (В.П.). — В суботу, 25-го травня ц.р., о год. 3-ій по полудні в Покровській церкві (УАПЦ), на Подолі в Києві, Владика Володимир, Архиєпископ Київський і Білоцерківський, в сослуженні трьох священиків, відправив Панахиду за спокій душі сл. п. Симона Петлюри при заповненій вірними церкві. Велика кількість вірних слухали відправи на церковній площі.

Після Панахиди Владика Володимир виголосив глибоку релігійну і патріотичну проповідь, в якій схарактеризував постать Петлюри, як великого патріота і борця за визволення України з-під московського ярма. При цьому Владика також згадав теплими словами таких борців за волю України, як сл. п. Євгена Коновальця, Тараса Чупринку, Степана Бандеру і УПА. Він закликав присутніх, щоб вони не вірили брехні яку про них і інших поширює московська влада.

Після Панахиди, на подвір'ї церкви, виголосили відповідні промови один Львівський і один Київський доповідачі.

Становище дітей у країнах Східньої Европи погіршилось

Ню Йорк. — Міжнародний Дитячий Фонд (ЮНІСЕФ) оприлюднив висліди свого дослідження про становище дітей у країнах колишнього східньоевропейського бльоку. Як стверджує ЮНІСЕФ, діти виявилися тією категорією населення, яка найбільше зазнає лиха від переходу з соціялістичної моделю на ринковий.

За даними ЮНІСЕФ, у Східній Европі швидкими темпами відбувається зубожіння широких верств населення, а уряди нічим не можуть цьому зарадити. Соціяльні заходи захисту населення при переході до вільного ринку залишаються порожніми деклараціями, оскільки вони не підкріплені матеріяльно.

ЮНІСЕФ відзначає, що відмова держав Східньої Европи від соціялізму історично виправдана і ставить крапку на „двох десятиріччях кризи в економічному, соціяльному і політичному житті" цих країн. Однак висока ціна, яку доводиться платити започаткованим, але ще слабким европейським демократіям за відмову від мертвонародженої комуністичної ідеї, може призвести до розколу суспільства, що підтримало демократів на етапі боротьби з комуністами.

На думку експертів ООН, зубожіння населення в країнах з комуністичними режимами почалося приблизно за десять літ до початку нинішніх реформ. В 1989 році, згідно з даними ЮНІСЕФ, від 10 до 12 мільйонів совєтських дітей проживали за межею бідности. З того часу цей процес безперервно наростає. Імовірно, що в Совєтському Союзі 40 відсотків населення не має достатніх засобів до існування.

Дитячий фонд прогнозує, що число неповнолітніх чесько-словацьких громадян, що живуть за межею бідности, збільшиться в цьому році в чотири рази.

Київський дитячий хор „Щедрик" прибув до ЗСА

Бавнд Брук (Консисторія УПЦ в ЗСА). — В половині червня київський дитячий хор „Щедрик" завзято готувався до своєї другої поїздки за кордон, точніше до ЗСА, куди його запрошено на міжнародний конкурс хорової музики в Де Мойн, Айова. Кілька днів пізніше виявилось, що комусь залежало на тому, щоб хор таки не взяв участи в цьому престижевому змаганні. З цією метою, дітей та їхніх провідників (разом їх 48), які мали відлетіти одним рейсом, розбито на п'ять груп і їм сказано, що вони полетять тоді, коли для них знайдуть місце на літаках.

Обурені й стривожені цією штучно створеною перешкодою, провідники хору звернулися в Києві до Святішого Патріярха Мстислава та Архиєпископа Вашінгтонського Антонія, який в цю пору також перебував на Україні. Ознайомившись з ситуацією, Владики зв'язалися з Консисторією Української Православної Церкви в ЗСА та доручили їй зробити все необхідне для того, щоб Україна мала своїх представників на конкурсі. За розпорядженням голови Консисторії протопресвітера Василя Дякова зорганізовано транспорт для дітей з летовища, забезпечено нічліг в одному з місцевих готелів, харчування та приміщення для проб хору.

В понеділок, 24-го червня прилетіла перша група „Щедриків", в неділю, 30-го червня — остання. А в понеділок, 1-го липня хор зі своїми провідниками вже вирушили в дорогу до Де Мойн, де в днях 3-7 липня змагатиметься з 12-ма іншими хорами з цілого світу.

В 1990 році, під час свого першого виступу поза межами СССР, „Щедрик" здобув собі славу в Павел Рівер в західній Канаді, де, будучи переможцем серед дитячих хорів на міжнародному фестивалі, він був нагороджe-

(Закінчення на стор. 3)

І. Чолган збагатив українську літературу виданням драматичних творів

Джерзі Сити Н. Дж. — Д-р Іларіон В. Чолган відомий лікар і літератор, син Поділля, подарував українському читачеві драматичні твори — 517 сторінок друку — в більшості писані у 1945-1989 роках п. з. „Двадцять п'єс без оздоб".

Передумову до цієї книги написав Валерян Ревуцький. коментарі сам автор під псевдом В. Наглоч, графіка обкладинки Святослава Гординського, мистецький редактор — Мирон Чолган технічний редактор — Ольга Маланчук, загальна редакція — Уляна Любович Старосольська. Вставку — ескізи костюмів до п'єси — „Останнє втілення Лиса Микити" виконав Едвард Козак.

Д-р І. Чолган — знаний в українській літературі під псевдонімами: І. Алексевич (драматичні твори), В. Наглоч (проза) та І. Головацький (репортажі і критика). Його авторству також належать кілька науково-медичних праць; з відходом на емеритуру він знову повертається до літературної творчости.

У найновішій його книзі є п'єси, що їх ставили два знамениті театри — Йосипа Гірняка та Володимира Блавацького — „Замотиличене теля", „Блакитна авантура", „Сон української ночі", „Хожденіє Мамая по другому світі", „Останнє втілення Лиса Микити", „Провулок св. Духу", „Діти Дажбога", „Загублений скарб", „Мамай невмирущий", „Дума про Мамая". Про твори І. Чолгана у Ню Йорку на літературному вечорі І. Чолгана — 16-го червня ц. р. сказав Валерян Ревуцький таке: „У майбутньому історик українського театру не обійдеться без постаті Алексевича, драматурга переходового періоду, що творив для театру, винесеного поза межі своєї батьківщини. Алексевич був найяскравішим комедіограф повоєнних років Німеччини. В історії українського театру він є одним із найяскравіших прикладів, яких успіхів може добитися драматург, коли його твори постають у тісному контакті з театром. І, нарешті, його драматургія має неодмінну рису — вона повна не тільки гумору чи легкої іронії, але й сатири, гострого вислову, сказаного з правдою без жодного маскування".

Щоб доповнити — ще друкувалися прозові твори д-ра І. Чолгана, ряд фейлетонів та рецензій опубліковані в Німеччині в часописах „Час" і „Українська трибуна" він виготовив ще переклади комедії Гольдоні і Бенацького та оповідання. В Америці новелі І. Чолгана друкувалися в журналі „Київ" та у збірнику „Львів".

Книгу І. Чолгана — в ціні 25 дол. можна набути в книгарні „Свободи": 30 Montgomery St. Jersey City, N. J. 07302.

В СССР СТВОРЮЄТЬСЯ НОВИЙ ОПОЗИЦІЙНИЙ РУХ

Москва. — У понеділок, 1-го липня, тут було проголошено звернення організаційного комітету „Руху за демократичні реформи".

Громадських діячів, які підписали це звернення, кореспондентка газети „Вашінгтон Пост" Елеонора Рендольф характеризує як „демократичних соціялістів". Це один з головних ідеологів перебудови і гласности колишній член Політбюра ЦК КПСС, а нині старший дорадник президента СССР Олександер Яковлєв, колишній міністер закордонних справ СССР Едуард Шеварднадзе, колишній завідуючий відділом ЦК КПСС Аркадій Вольський, посадники Москви і Ленінграду Гавриїл Попов і Анатолій Собчак, голова уряду РСФСР Іван Силаєв, віцепрезидент Росії, лідер фракції „Комуністи за демократію" у Верховній Раді РСФСР Олександер Руцький і радикальні економісти Станіслав Шаталін та Ніколай Петраков.

У зверненні організаційного комітету сказано, що країна перебуває перед вибором — або йти „далі шляхом кардинальних змін", або „бунт реакції, засліплений ненавистю до свободи і прогресу" і неминуча „загальнонаціональна трагедія".

Автори документу вважають, що суспільство розкололося, ультраконсервативні сили зміцнюють свої позиції, а в країні створюється цілком нова ситуація, яка вимагає нових кроків у демократичному розвитку. Врятувати країну може „лише негайна консолідація найбільш свідомої, конструктивної і відповідальної частини суспільства".

Ініціятори „Руху за демократичні реформи" апелюють до селян, робітників, інтелігенції, віруючих, до всіх „кляс, верств і груп нашого суспільства". „Рух" виступає „за пошуки компромісів, за згоду, за спільні дії", бо „другої громадянської війни країна не переживе".

Ініціятори „Руху за демократичні реформи" виходять з того, що „розпад тоталітарної системи не повинен привести до розпаду історичних зв'язків між народами". Єдиною розумною альтернативою унітарному СССР може бути лише демократична держава, яка створюється в результаті добровільного союзу суверенних народів.

„Рух" звертається з закликом до об'єднання „до всіх тих, хто виступив з КПСС", до безпартійних, до членів національно-демократичних рухів і партій. Ініціятори „Руху за демократичні реформи" твердять, що „ні в якій мірі не претендують на заміну існуючих партій і рухів, які відіграли вже історичну ролю у боротьбі з тоталітаризмом". Вони пропонують тим з них, „кому близькі ідеї об'єднання", влитися в новий рух.

Заступник генерального секретаря КПСС Володимир Івашко заявив, що перш ніж розколювати партію, ініціяторам „Руху" ліпше буде виступити з її рядів.

Як повідомляє агентство АП, Е. Шеварднадзе заявив, що вирішить „протягом найближчих днів", чи залишиться він в рядах КПСС.

Створення нового опозиційного руху привітав президент СССР Міхаїл Горбачов.

Закінчився другий з'їзд УНДП

Київ (УНІАР). — Тут 29-30-го червня відбувся другий з'їзд ще однієї партії — Української Народно-Демократичної. З'їзд проходив у актовій залі готелю „Турист". Учасники його ухвалили оновлений статут та низку резолюцій, серед яких: вимога негайного звільнення новітніх політв'язнів; резолюція щодо геноциду у Вірменії; резолюція з підтримкою пропозиції президента ЗСА Джорджа Буша про скасування резолюції ООН, яка засуджує сіонізм.

З'їзд УНДП підтвердив лінію партії на опозицію комуністичному тоталітарному режимові, на примат прав людини і підтримку повновладдя Державного Центру в екзилі представляти партію на міжнародній арені.

На пост голови партії обрано Євгена Чернишова, співголовами — ув'язненого Миколу Головача, Олександра Вінникова та Аркадія Киреєва.

СЬОМИЙ РАЗ СОЮЗІВКА ВІТАЛА УКРАЇНСЬКИХ БАТЬКІВ

Кергонксон, Н. Й. (Л. Волянська). — Цьогорічний „День Батька" — а властиво, не день, а два дні, бо це була і субота 15-го червня, і неділя 16-го червня, — вже є сьомим з черги святкуванням цього популярного в Америці шанування батьків — татів, і це святкування стали теж і нашою, українською традицією на цій землі Волі, яка стала нашим другим домом, нашою прибраною Батьківщиною.

Як і кожний раз, коли Союзівка, а отже і Український Народний Союз — Батько Союз, святкує День Батька, то він переплітається теж із певною іншою подією, не менш важливою для українців у ЗСА. Так чотири роки тому, складаючи поклін Батькам, ми схилилися теж у поклоні одному особливому Батькові — Отцеві — Блаженнішому Патріярхові, Кардиналові Йосифові Сліпому, бо якраз тоді, в 1987 році, посвячено пам'ятник йому на Союзівці.

Вокальний квартет „Явір"

Іншого разу ці святкування були переплетені з посвяченням Дому сеньйорів — союзовців, і все це разом з вибагливими й високомистецькими програмами на оцій гарній Оселі УНСоюзу в горах Кетскилю, та ще із найкращою погодою, яку тільки можна собі бажати: обидва дні, як і весь червень, тут стоїть тепла, аж гаряча, погода, вимріяна погода для сеньйорів-союзовців, що якраз цього кінця тижня прибували на свої щорічні зустрічі — одnoтижневий побут на Союзівці, сеньйорський з'їзд, що розпочинався в понеділок 17-го червня і тривав до суботи 21-го і неділі 22-го і 23-го червня.

Гарна й заквітчана, „як наречена", оселя привітала в суботу увечорі на своїй сцені найнароднішу і теж заквітчану співачку (не тільки „народну", а така „Найнароднішу") з самого серця України — Ніну Матвієнко і її маленьку доню, теж співачку — Тоню. Повна заля глядачів-слухачів з затамованим подихом прослухали всю програму великої артистки і в залі не бракувало зволожених очей, бо спів і голос Ніни Матвієнко є унікальний, як унікальний і її репертуар. Це співала наче втілена сама Селянська Україна, та Україна селянська, що її майже вже зовсім знищено на Україні, коли діти українські, діти села, замість йти традиційними народними шляхами, ступають на манівці псевдо-урбаністичні, щоб якомога скоріше зректися своєї укра

(Закінчення на стор. 4)

Полтавчани запрошують

Полтава (УНІАР). — Координаційна Рада полтавського крайового Руху ухвалила звернення до Верховної Ради України з приводу відзначення 6-7 липня річниці Полтавської битви. Депутатів запросили взяти участь в цій акції. У зверненні зокрема сказано: „Ваша участь у святкуванні запевнить, що ви справді хочете суверенітету України, що проголошено у прийнятій вами Декларації, чого Україна чекає з трагічних часів Полтавської битви, коли Петро І знищив залишки української державности".

У Полтаві, 20-го червня відбувся благодійний вечір, влаштований Товариством української мови і Фондом культури. Виступали кобзар Стрітівської кобзарської школи Володимир Кушпет і чоловічий хор „Прометей" з Полтави, яким керує Лисенко, онук Миколи Лисенка. Виконувались старі і сучасні кобзарські пісні. Хор „Прометей" виконав стародавні українські пісні. Концерт завершився гімном „Ще не вмерла Україна". Кошти від заходу перераховують **на спорудження пам'ятника українській пісні в образі Марусі Чурай і на діяльність ТУМ „Просвіта".**

У СВІТІ

В ПОНЕДІЛОК, 1-ГО ЛИПНЯ, Верховна Рада СССР 303 голосами проти 14 при 26 тих, що утрималися, прийняла державний закон про приватизацію, згідно з яким до кінця 1992 року половину промислових підприємств буде виведено з-під центральної контролі. Переважне право на викуп підприємств належить їх робітникам, однак придбати державні маєтності можуть будь-які совєтські чи чужинецькі громадяни. Совєтський уряд плянує одержати за рахунок приватизації до кінця 1992 року 170-200 більйонів карбованців, які підуть на покриття внутрішнього боргу і скорочення бюджетного дефіциту.

УРЯД ПОЛЬЩІ ПОВІДОМИВ про пляни передачі 25 відсотків промислових підприємств республіки у приватні руки. Акції підприємств може придбати кожен повнолітній громадянин Польщі. Згідно з пляном, 60 відсотків акцій розійдуться серед всіх повнолітніх поляків, 10 відсотків буде передано робітникам підприємств, які стануть приватними, і 30 відсотків залишиться під контролею уряду.

БУДІВНИЦТВО ТУНЕЛЮ під Ля-Маншем, який розділяє континентальну Европу і Англію, закінчилося на три місяці скоріше, ніж передбачалося. Завершення робіт відбулося саме в той день, коли в Люксембурзі зібралися керівники урядів і міністри закордонних справ, щоб обговорити спосіб ліквідації останніх перешкод на шляху до об'єднання Европи. Тунелем будуть їти потяги, в тому числі й швидкісний експрес Лондон — Париж.

В НЕДІЛЮ, 30-ГО ЧЕРВНЯ, лява вулканічного болота насунулася на поселення вздовж річки Порак, що протікає поблизу вулкану Пінатубо. З його горловини продовжується викид попелу. Сіра хмара піднялася на висоту до 10 кілометрів. За повідомленням філіппінських властей, від початку виверження Пінатубо загинуло 338 осіб.

В АМЕРИЦІ

ВИСОКІ ЧИННИКИ уряду президента Джорджа Буша впродовж останнього місяця кількакратно старалися подати напрямні американської політики відносно Югославії, а це більше в останніх днях з уваги на події в Словенії та Хорватії. Досі ЗСА свою політику базували на „свободі, незалежности та територіяльній незайманості", яка була дуже важливою зокрема від 1948 року, як Сталін Югославію під проводом маршала Тіта виключив з совєтського бльоку. Тепер ця політика набирає дещо відмінного вигляду, як досі, бо головною метою ЗСА є втримати цілість Югославії, як такої. Тому то в травні Джеймс Бейкер, секретар Державного департаменту заявив, що „теперішня політика ЗСА супроти Югославії базується на взаємовідносних цілях демократії, діялогу, людських прав, ринкової системи і єдности".

У ПОНЕДІЛОК, 1-ГО ЛИПНЯ на своїй посілості в Малібу, Каліф., проживши всього 54 роки, помер відомий американський фільмовий та телевізійний актор Майкл Лендон. Мабуть найкраще знаний він усім зі своєї ролі малого Джо у багатосерійному телевізійному фільмі „Бонанза" та такого ж роду фільмі, в ролі вирозумілого мужа і батька під назвою „Хатка серед прерій". Остання роля М. Лендона у багатосерійному фільмі „Гостинець до неба", де він грав ролю ангела, якого господь післав на землю допомагати людству може найкраще за словами знавців підкреслила ті вартости, що їх він ширив і залишив у спадку — допомагати іншим і знаходити вдоволення в елементарних подіях щоденного життя.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ на місце відходячого на пенсію судді Тургуда Маршала наіменував до Верховного Суду ЗСА 43-літнього республіканського негра-консерватиста Кляренса Томаса. Якщо його номінацію схвалить Конгрес, то К. Томас буде другим з черги негритянським суддею у Верховному Суді ЗСА. Незважаючи на заяву президента Дж. Буша перед кореспондентами засобів масової інформації про те, що свій вибір він базував виключно на професійних заслугах кандидата, то серед політичних кіл країни вже розпочалися дискусії, який вплив його призначення матиме на президентські вибори 1992 року. Урядовці Білого Дому говорять, що хоча здають собі з того справу, що за його остаточне затвердження на цьому пості треба буде позмагатися, зокрема з ліберальними впливовими чинниками, які не надто певні про його настанову до справ абортів і громадських прав.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

На грані краху

Кризове становище, в якому опинився Совєтський Союз, стало улюбленою темою засобів масової інформації як в СССР, так і в країнах вільного світу. Все частіше цю тему порушують і депутати совєтського парляменту на своїх засіданнях. 18-го червня на закритій сесії Верховної Ради СССР з промовами про становище в країні виступили аж три „кити": голова КҐБ Владімір Крючков, міністер оборони Дмітрій Язов і міністер внутрішніх справ Боріс Пуґо.

Хоч виступ їх відбувся при закритих дверях і був призначений для „народних" депутатів, за кілька днів запис виступу шефа КҐБ В. Крючкова показала ленінградська телевізія. Дехто вважає, що сам Крючков хотів ознайомити зі своїми поглядами якнайбільше совєтських громадян. А буквально кілька днів тому, у четвер, 27-го червня, газета „Советская Россія", яку вважають органом консервативних сил в СССР, надрукувала уривки з виступів В. Крючкова, Д. Язова і Б. Пуґо.

Крючков у своєму виступі був досить відкритим. Він не приховував, що „країна перебуває у процесі активної дезінтеґрації". Однак він не зміг знайти ніякої іншої причини, як повторити стару пропаґандивну тезу застійних часів, що в усіх бідах винні капіталісти і „заокеанські спецслужби". „Розуміється, — сказав шеф КҐБ, — головні причини становища, в якому ми опинилися, носять внутрішній характер, але не можна приховувати і той факт, що певні сили за кордоном також працюють в цьому напрямі". Потім Крючков прочитав документ, датований 1977 роком, в якому твердиться, що Сі-Ай-Ей підготовляє аґентів для інфільтрації їх в совєтську політичну і економічну системи з метою розвалити її зсередини.

Сенс виступу Крючкова, на думку московського кореспондента газети „Ню Йорк Таймс" Сержа Шмемана, в тому, що „інтриґи чужинців" проти СССР не припинилися, а зовнішня політика совєтського уряду носить необережний характер.

Міністер оборони Д. Язов говорив про тяжке становище, в якому опинилися збройні сили країни. За його словами, вояків і старшин, які будуть виведені з Німеччини, нема де розселити, тому темпи виведення військ будуть сповільнені. Язов заявив, що лише у Москві 10,5 тисячі старшин не забезпечені житлом. У Ленінграді таких „бездомних" 5,000.

Торік недобір новобранців в совєтську армію становив 353,000 вояків. У Вірменії, Грузії і в республіках Прибалтики лише 6 відсотків молоді від запланованої кількости пішли служити в армію. До кінця року, сказав Язов, армія недорахується 21 відсотка вояків. „Керівники згаданих республік, — сказав Язов, — настоюють, щоб новобранці проходили військову службу на місці, але збройні сили можуть функціонувати лише під єдиним командуванням. Коли починають командувати всі, це вже не армія".

Відкритим у своєму виступі був і Боріс Пуґо. Він сказав, що за минулий рік його міліція конфіскувала 52,000 одиниць вогнестрільної зброї і 4.5 тонни вибухівки. В Азербайджані і Вірменії захоплено п'ять бронетранспортерів і 1,770 одиниць зброї, включаючи чотири кулемети.

І Крючков, і Язов, і Пуґо хоч і були щирі і відверті, але далі голої констатації фактів не пішли. Ні один з них не наважився назвати справжньої причини жалюгідного становища, в якому опинився Совєтський Союз. А шукати цю причину слід у самій совєтській системі, у марксистсько-ленінській ідеології, яка привела країну на грань краху.

В БАКУ ВІДБУВСЯ азербайджансько-американський симпозіюм під назвою „Право і соціяльно-економічний розвиток". В ньому взяли участь представники Азербайджану, ЗСА, Канади, Латинської Америки, Австрії, Японії, Туреччини та інших країн. Були також запрошені офіційні представники Вірменії.

ЗА ДАНИМИ ОРГАНІЗАЦІЇ „Міжнародна амнестія", в 1990 році в Китаї було страчено понад 1,000 кримінальних злочинців. Розстріли відбувалися публічно. Минулого тижня страчено 5 осіб за крадіжки з державних підприємств металу, що містить золото і срібло.

Володимир Яців

ЧИ ДОПОМОГА ЗАХОДУ ВРЯТУЄ СССР

I.

Не можна звинувачувати Захід, що він вагається рішитися в справі багатобільйонової допомоги, яку Ґорбачов вимагає від країн Заходу, у зв'язку із своїми господарськими плянами, для поборення глибокої економічної кризи. Всі потягнення Кремля на відтинку внутрішньо-господарському дезорієнтують і рівночасно затурбовують політичних економістів Заходу, які не можуть сказати, що принесуть нові потягнення Ґорбачова на господарському і внутрішньо-політичному відтинках.

Затишно проминула зима на відтинках мілітарному і внутрішньої безпеки. Посилена ліквідація незалежницьких продемократичних сил у деяких республіках не оправдала себе і тому Ґорбачов повернув знову ближче до реформ. Він зробив відповідні уступки Борисові Єльцинові, як теж деякі жести в сторону Заходу і вкінці виконав свої зобов'язання, які відносились до еміґраційного закону.

Захід, а зокрема ЗСА, сильно заінтересовані підписанням договору в справі роззброєнь, і тому стараються уникати такі проблеми, які створили б скептицизм у Ґорбачова, у зв'язку з вимогою допомагати імперському Союзові вийти з цеї катастрофічної господарської кризи. Справа допомоги була вже дискутована в сенаті ЗСА, і наслідком цих дебат, в резолюції говориться про уділення кредиту на харчові товари, на суму півтора більйона долярів. До певної міри має своє значення це, що багато сенаторів, які голосували за цією резолюцією, робили це неохоче, що стверджує демократичний сенатор Левін, який сказав, „що ми всі в цій дискусії хочемо економічної і політичної реформи в Совєтському Союзі, однак ми незгідні в цьому чи цей аґрикультурний кредит буде допомагати в ліквідації господарської кризи, чи може буде вдаряти по змінах в системі господарській і суспільно-політичній.

Треба підкреслити, що ані прихильники ані опоненти цієї резолюції не певні чи ця допомога допровадить до бажаних вислідів. У зв'язку з такими побоюваннями, багато сенаторів, не зважаючи, на різні перешкоди, які не промовляли за уділенням кредитів, рішились дати харчову допомогу Союзові, з різних внутрішніх аґрарнополітичних причин. Головною причиною такого рішення є загрожені інтереси американських фармерів, канадськими і французькими продуцентами, які запропонували вже кредити на закуплення харчів, і найконечніших товарів першої потреби. У зв'язку з такою ситуацією, американські фармери уважають, що продаж їхніх харчових продуктів — це дуже важлива справа, бо така торговельна трансакція буде іти в їхню користь, збільшить експорт і втримає ціни на харчові товари на відповідній належній висоті.

На цьому, щоб дати допомогу Совєтському Союзові обстоюють такі сенатори, як Роберт Долл, які кажуть, що звернення в справі уділення кредитів на закуплення харчів іде не від Ґорбачова, але від Боріса Єльцина і колишнього міністра зовнішніх справ Едварда Шеварднадзе, які є за перепровадженням реформ на господарському відтинку. Вони уважають, що допомога Заходу конче потрібна, без неї бо наступить в країні хаос, заворушення, що спричинять мілітарні репресії громадян. Зараз не вигідно говорити про це, що конґрес у своїх резолюціях признав допомогу Союзові, бо в тому самому часі Ґорбачов санкціюнував криваві репресії у союзних республіках, які прямують до самостійности і виходу зі Союзу Совєтських Соціялістичних Республік.

Сенатор Долл, не зважаючи на ці неґативні потягнення Ґорбачова на відтинках внутрішньо-політичному і господарському, твердо притримується цієї резолюції, що говорить про уділення кредитів Совєтському Союзові, без ґарантії від Ґорбачова, Єльцина, чи від Шеварднадзе, що в короткому часі після отримання допомоги можуть наступити знову криваві розправи в цих республіках, які будуть стреміти до самостійности і виходу зі Союзу.

Знову демократичний сенатор Бредлі вважає, що ЗСА не може допомагати системі, яка допровадила до катастрофічного положення на господарському і суспільно-політичному відтинках, — системі, лідери якої стримують перехід на ринкову, господарську, замість поробити відповідні зміни в структурі. Змінні потягнення Ґорбачова в його зовнішній політиці можуть, до певної міри, на якийсь час врятувати його і однопартійний уряд від політичної і економічної катастрофи.

У зв'язку з цією ситуацією появилася нова ініціятива дорадника Ґорбачова, економіста Григорія Явлінського, щоб відвернути катастрофу, яка полягає в тому, щоб перевести революційні реформи при стовідсотковій допомозі Заходу

Закінчення буде.

Стефа Гнатенко

РОЗДУМИ НАД ОСТАННІМИ ЛИСТАМИ В. І. СВЄНЦІЦЬКОЇ — СТАРІЙШИНИ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА ТА МУЗЕЙНИЦТВА

II.

В своїй розвідці „Українське малярство XIV-XVI століть" вона пише: „Про високий рівень українського малярства кінця XIV та XV ст. свідчить те, що на замовлення польського короля Владислава Ягайла та одного з його нащадків і наступників — Казимира українські мистці (це підтверджується між іншим, і написами, і стильовими особливостями), при можливій співучасті представників інших національних шкіл, зокрема південнослов'янських виконують монументальні розписи в королівських палацах та костьолах у різних місцевостях Польщі, в тому числі у Вислиці (1390-ті роки), Любліні (1418 р.), Сандомирі (близько 1430 р.) та Кракові у Святохрестській каплиці на Вавелі (1470 р.)".

Багато ікон, які не опубліковані і знаходяться у фондосховищі музею (Вірменський Собор), очевидно, увійшли б до каталогу ікон XV сторіччя і таким чином дали б нам більш повну картину розвитку мистецтва на Україні у XV сторіччі і образно засвідчували б своїми стилістичними та кольористичними особливостями про те, чому саме майстрів українського іконопису запрошував Ягайло виконувати розписи в польських костелах та королівських палацах (не забудьмо, що в той час на Україні Церква була Православною, а у Польщі — Католицькою). Аналізуючи тодішню політичну ситуацію Церкви, приходимо до висновку, що малярська культура на Україні була настільки духовно — піднесеною та естетичною, що переконувала стати над політичними проблемами Церков. Малярство XV століття було також улюбленим періодом і особливим зацікавленням Іларіона Свєнціцького. Вивченню іконопису та рукописній книзі цього часу він посвятив ряд монографій. Про те, все ж таки об'ємного каталогу досі ще не видано та й немає повної експозиції. Здебільшого причина цього — брак експозійних заль у музеї. У листі до Галини Єфремової, датованому тим же 2-го травня, Віра І. Свєнціцька пише про давню свою мрію — монументальну експозицію давнього українського мистецтва: „Ми сподівалися на нове приміщення для нашої унікальної збірки ікон, але справа затягається, немає ентузіястів, щоби постояти на цьому. А я ще так хотіла би зробити справжню величаву експозицію...".

Віра Свєнціцька жодного дня не мислила без думки про музей, про його розвиток, про долю унікальної збірки творів малярства, рукописів, стародруків, скульптури, різьби по дереву, що збережена в Національному музеї, і завдяки її зусиллям збереглась без великих втрат і дійшла до нашого часу. Про розбудову музею у післявоєнний час йшлося у 1961-1963 роках. Було розроблено проєкт, зорганізована виставка-продаж творів образотворчого та прикладного мистецтва, кошти з якої вкладені на розбудову музею. Ентузіясти, шанувальники та всі, хто усвідомлює важливість музейної справи для самого існування поняття нація, культура з великим піднесенням відгукнулись на цей захід. Про те все це припало порохом у кабінетах „чиновницького" бюрократичного апарату", який тенденційно гальмував розвиток Національного музею. І ось випала знову чергова можливість боротись за продовження життя українського мистецтва. В.І. Свєнціцька ще мріяла про експозицію, яка б вповні, а не фраґментарно давала уяву про розвиток давнього українського мистецтва.

Важливі питання: хто буде завідувати колекцією давнього мистецтва та чи віддадуть колишній музей Леніна (у довоєнному Львові — приміщення музею етнографії та народних промислів) під експозицію та фондосховище для колекції іконопису? Щоб нарешті усі мали можливість ознайомитись з шедеврами малярства XIV, XV, XVI, XVII, XVIII століть та створити собі картину розвитку малярських стилів та як вони змінювались з століття в століття. Не раз, проводячи екскурсії по музеї, навіть у тій невеликій експозиції я зауважувала яке величезне значення у формуванні національної гордости за свою культуру, свій народ відіграє науково зорганізована і продумана експозиція. Ще так трохи до здійснення мрії, ще один крок...

І немає. Немає людини, немає великого ентузіяста, справжнього музейника науковця та борця за наукові концепції українського мистецтвознавства.

Згадується та жахлива необхідність боротьби за існування таких термінів як „український ренесанс", „українське барокко". Парадокс, це очевидний факт.

В.І. Свєнціцька пише монографію про Івана Рутковича та Жовківський іконостас. Аналізуючи розвиток малярства попередніх століт, вона доводить існування та очевидність ренесансу та барокко на Україні.

Усі дослідження В. І. Свєнціцької опираються на фактичному матеріялі, який вона знала досконало, бо крім формування колекції та її дослідження виїздила в експедиції, знала колекції інших музеїв, та глибокій аналітичній його аналізі. Не любила фантазій без удокументованого фактажу, або без достатнього іншого матеріялу для тих чи інших припущень. Наукова принциповість була у цій людині органічно поєднана з людською принциповістю.

Значну частину свого життя вона посвятила національно-визвольній боротьбі у своїй юності та в молодому віці. Була ув'язнена, відбула термін у таборах Сибіру. Знала методи боротьби з совєтською машиною і проводила їх тихо, спокійно, а тому непомітно для довкілля, але щодня і завдяки такій методі багато збереглось з унікальної колекції давнього мистецтва, а деякі речі були надійно збережені. І знову звертаюсь до її останнього листа написаного до Галини Єфремової: „... Але пам'ятної таблиці будинку музею так і досі не встигли вмурувати, хоч постанова була схвалена ще 25 років тому..."

Степан Яворський

Перспективи української іміґрації до Канади в 1990 роках

Відзначуючи століття українського поселення в Канаді, українська громада в цій країні занепокоєна виглядами на майбутнє. Щораз менше надії на те, що приплив свіжих іміґрантів з України зміцнить чисельно і якісно українську етнічну групу в Канаді. Навіть якщо взяти до уваги монументальні зміни на рідних землях, теперішні іміґраційні закони, за дуже незначними вийнятками, не дозволять на приплив більшого числа українських іміґрантів.

Оттавський відділ Т-ва Українських Канадських Професіоналістів і Підприємців влаштував 8-го червня ц.р. панельну дискусію на тему: „Українська іміґрація до Канади в 90-их роках". На цій дискусії були присутні три урядовці з міністерства іміґрації, два представники канадсько-української іміґраційної служби в Торонто і два члени екзекутиви Т-ва Українських Канадських Професіоналістів і Підприємців.

Канадські урядовці міністерства іміґрації Мілі Мортон, Линда Голмз і Джім Мей дали досить детальний огляд теперішніх іміґраційних законів і статутів, а представники канадсько-української іміґраційної служби, Евген Дувалко і Анна Дувалко, розповіли про свою працю, особливо в справі біженців. Як відомо, протягом кількох років українські біженці з держав Східньої Европи користувалися, до певної міри, правом на іміґрацію до Канади. Однак, минулого року, в зв'язку з політичними змінами в державах Східньої Европи і загальною „відлигою" у СССР, канадський уряд скасував категорію так звану „самовигнаних" біженців зі Східньої Европи, мотивуючи своє рішення цим, що тепер громадяни тих країн можуть користуватися нормальними шляхами для іміґрантів. Тим самим, кілька сотень українських втікачів з держав Східньої Европи, які знаходяться в таборах Західньої Німеччини і Австрії, опинились у майже безнадійній ситуації.

Перспективи на нормальну іміґрацію з українських земель також дуже мізерні. Найбільше число іміґрантів з інших країн світу складається з членів рідні іміґрантів, які вже поселились в Канаді напостійно, і більшість яких вже отримали канадське громадянство. На жаль, за останніх 40 років дуже незначне число українців поселилось в Канаді, і тому з цієї категорії лише одиниці можуть бути допущені до Канади. Інша група, економічна, складається з фахівців, яких Канада потребує. Тут також українці мають проблему. Навіть, якщо такі фахівці в Україні існують, вони, безумовно, потрібні і Україні і тому було б неетично заохочувати їх приїжджати до Канади. Врешті є ще можливість для студентів приїжджати до Канади на студії, але це коштовна процедура і, назагал, студенти зобов'язані повертатись до країни їхнього постійного перебування. Є ще одна, дуже обмежена, можливість спроваджувати певних фахівців і робітників для професійного вишколу, але їх число, як сказано раніше, дуже мінімальне.

Під час дискусії з членами панелю виринуло таке питання: чому іміґраційний уряд у своїх статистиках не подає етнічного походження іміґрантів. До 1965 року національне, чи етнічне, походження кожного іміґранта було виразно вказане, але від того року, подається лише країну з якої вони еміґрують. В тому самому 1965 році були впроваджені зміни в анкетах перепису населення. Впроваджено так звані довгі і короткі форми анкет і лише в довгих були питання про етнічне походження мешканців Канади. А тому, що довгих анкет було лише одна четверта усіх анкет, установити остаточне число поодиноких етнічних груп було дуже тяжко. Тому в загальній оцінці кількости канадців українського походження є великі розбіжності (між 400 тисячами і одним мільйоном).

Все це вказує на неприхильність і байдужість канадської бюрократії, яка в цих справах є вирішальним чинником, до інтересів етнічних груп загалом, а до українців зокрема. Не зважаючи на голоси деклярації про багатокультурну політику канадського уряду, асиміляційні тенденції як з боку англо-саксів, так і з боку франкомовних канадців, є очевидні.

Ось хоча б взяти справу відкриття канадського консульства в Києві. Не зважаючи на обіцянки і запевнення з боку прем'єр-міністра Канади Малруні і колишнього міністра закордонних справ Кларка, справа відкриття консульства затягається і невідомо чи до кінця цього року вона буде вирішена. Навіть існують побоювання, що, хоча є запевнення з боку міністерства, існує і далі небезпека, що відкриття консульства можуть відкласти на необмежений час.

Українська громада повинна дуже рішуче запротестувати проти цього скандального зволікання відкриття консульства. Крім офіційного протесту з боку Конґресу Українців Канади, українські крайові організації повинні розгорнути кампанію писання листів і телефонічних дзвінків до прем'єр-міністра Канади і до міністра закордонних справ з вимогою негайно приспішити процес відкриття консульства в Києві.

В ПОНЕДІЛОК, 1-ГО ЛИПНЯ, НА світанку 6.000 ливанських вояків при підтримці танків розпочали операцію з метою вигнання палестинських терористів з території Ливану. Уряд Ливану розглядає південь країни як джерело напружености і конфліктів. Тут зосереджені бази терористів, на які час від часу ізраїльтяни роблять летунські напади. Ливанські власті вже давно вимагали, щоб палестинці припинили провокаційні дії, проте їх вимоги залишалися без відповіді.

Наталія Кашкадамова

МАРІЯ КРУШЕЛЬНИЦЬКА

III.

І ще одне важливо для зрозуміння стилю М. Крушельницької: її виконавська манера є національно-визначеною — піяністка говорить у своїх інтерпретаціях по-українськи. Так, трактуванням Л. Ревуцького і В. Косенка вона виявляє м'яку співучість української мелодики. Артистка умисно підкреслює пісенну природу тем-мелодій на тлі танцювальної жанрової основи, виконуючи Етюди у формі старовинних танців В. Косенка. Розширенням темпу, дуже плавною леґатною артикуляцією при випуклому і активному веденні фрази доносить вона до слухача розспіваність музичного матеріялу.

Своєрідність мелодичної вимови особливо відчута у творах західньоукраїнських композиторів. Добре знаючи і відчуваючи інтонаційний фонд львівського побутового музикування, піяністка вміє у простих, навіть банальних, з першого погляду, темах розкрити глибинну семантику і тим самим виявити психологізм. Приклад тонкого проникнення у специфіку західньоукраїнської музики дає інтерпретація творів С. Людкевича, зокрема, його Елегії. Піяністка не тільки з великим тактом і внутрішньою шляхетністю проговорює тему твору — старогалицьку пісню „Там, де Чорногора", але й чуйно реаґує на всю різноманітність мотивів галицького побуту, що втілилися у ньому. Тонко розуміючи багатоплановість поняття національного українського характеру — музичну, реґіональну і психологічну, — вона не зводить його до відтворення визначних етнографічних стереотипів. Тому [illegible] у творі С. Людкевича не співуча, а скоріш мовлена.

Якість характерного інтонування, тонке відчуття жанрової основи у темах, що походять з побутової пісенности колишньої Австро-Угорщини, споріднює у трактуваннях М. Крушельницької музику С. Людкевича і Й. Брамса. Звичайно, це — тільки один з аспектів змісту (поряд з патетикою, епічністю, філософічністю). Але таке розуміння інтонаційних коренів дозволяє артистці оригінальне і своєрідне-українське прочитання творів Й. Брамса.

Особливості стилю піяністки відбиваються у різноманітних складових майстерности. Одним з найхарактерніших компонентів виконання для неї є темпоритм. Дрібні агогічні відтінки, які служать для випуклості мелодії, хоч і добираються в залежності від виконуваного твору, все ж завжди впізнаються як чи не найсвоєрідніший елемент у грі М. Крушельницької.

У виконавських роботах 80-их років (твори В. Косенка, Р. Шумана, С. Людкевича) проявляється схильність до заповільнених темпів, що породжує більшу задумливість, вагомість чи й певну обтяженість трактувань. Піяністка ніби зважує кожну фразу, перш ніж вимовити її на фортепіяно. Та при загальмованості руху в цілому інтонація не тратить дійовости, бо розгортається спрямовано і різноманітно — активність агогічних нюансів ще зростає. Артистка ніби під збільшуваним склом виявляє у мелодії несподівані повороти і відтінки звучання, прослідковує їхній розвиток як сюжет музичного твору. Сюжетність інтонаційного розгортання особливо відчутна у мініятюрах — кожен розділ форми тут має свій характер, додає щось нове до настрою.

Майстерно, як тонким виразовим засобом М. Крушельницька володіє штрихами. Її звукова палітра багата і різноманітна. Основний тон звучання — альтовий, глибокий, наспівний — прекрасно відповідає стильовим вимогам панівної романтичної частини її репертуару. Але, не міняючи істотно цього тону, піяністка любить і вміло вживає кольористичні співставлення. Вона підбирає специфічні кольорити для створення настрою у тій чи іншій п'єсі.

З середини 70-их років твори українських композиторів у програмах М. Крушельницької щораз частіше об'єднуються у монографічні цикли: 1974 — звукозапис фортепіянових творів Л. Ревуцького; 1976 — програма з творів В. Косенка; 1978-1979 — концертна програма і звукозапис творів С. Людкевича; 1984 — концерт з творів М. Колесси; 1985 — виконавська монографія фортепіянової музики Н. Нижанківського; 1988 — програма фортепіянових творів В. Барвінського.

Українські монографії стають новим якісним етапом творчого росту Марії Крушельницької. У них, можливо вперше, дається співставлення цілісних фортепіянових портретів українських композиторів. Це дозволяє тонко вживати виконавські характеристики, зрозуміти, які риси є істотними для індивідуального стилю композитора, які властиві окремому творові, а які виявляються спільними для всієї української музики.

Більшість цих інтерпретаційно-дослідницькиих робіт так чи інакше зафіксовано: вони записані до фондів Українського радіо, виконання творів Л. Ревуцького і С. Людкевича видані на платівках „Мелодії", опублікована редакція творів Н. Нижанківського. Піднімаючись на вищий рівень, діялектика окремого і загального, що завжди була відчутна у мистецтві піяністки як співставлення індивідуалізованої інтонації та закономірної логіки цілого твору, дозволяє тепер розкрити своєрідність цілісного стилю кожного із корифеїв української фортепіянової музики. Цими монографіями піяністка вносить свій неминущий вклад у розвиток рідної культури.

(Закінчення на стор. 3)

Київський...

(Закінчення зі стор. 1)

ний Grand Prix. Того ж року хор також взяв участь у культурній програмі Goodwill Games в Сієтл, Вашінґтон. В цей час радіо і преса Канади та ЗСА широко висвітлювали успіх хору з України. Було багато кваліфікованих рецензій щодо виконавчої майстерности дітей. Зокрема, позитивно відзначалося те, що діти володіли найтоншими н'юансами, виконуючи складну клясичну музику мовою ориґіналу, українські народні пісні та пісні народів світу. Треба зазначити, що „Щедрик" відрізняється від інших дитячих хорових колективів академічною манерою виконання та репертуаром, основу якого завжди складала клясична та народна музика.

Саме через те, що в репертуарі „Щедрика" не було пісень про партію та „щасливе дитинство" про нього тривалий час нічого не було відомо. Однак, тепер, коли Україна стала відроджуватись, хор користується великою пошаною та популярністю і на Україні.

Не дивлячись на несприятливі умови (політична, економічна та екологічна ситуації), „Щедрик" наполегливо готувався до міжнародного конкурсу в Де Мойн, і сподівається високої оцінки жюрі.

Після конкурсу „Щедрик" має намір дати концерти в Чикаґо (10 липня), Дітройті (11), Клівленді (13), Піттсбурзі (14), Філядельфії (17), Ґлен Спей (20), Ярдвилл (21) та в С. Бавнд Бруку (22), щоб таким чином мати змогу передати тепло свого серця і своїм землякам в ЗСА.

Докладніші інформації про цю концертову туру будуть подані в поодиноких громадах.

ГАЗЕТА „МОСКОВСКАЯ ПРАВДА" оприлюднила проєкт нової плятформи КПСС, в якому міститься визнання того факту, що партія не зуміла дати ради з хвилею викликаних перебудовою проблем. Проєкт передбачає перетворення партії з бюрократичної державної машини в гнучку організацію, що володіє власною ініціятивою. Коментуючи проєкт по російському телевізійному каналу, перший секретар Російської компартії Іван Полозков обстоював доцільність плюралізму в партійній роботі. „Сьогодні не може бути єдиної для всіх комуністів точки зору", — сказав він. Разом з тим проєкт запевняє, що зміни в програмі не означатимуть „відмови від ідеалів Жовтня".

Марія Крушельницька

(Закінчення зі стор. 2)

Грає Марія Крушельницька

УКРАЇНКА НА МІЖНАРОДНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ЖІНОК-ДРАМАТУРГІВ

В Торонто в днях 17-го до 20-го травня відбулася 2-га Міжнародна конференція жінок-драматургів. Організатори конференції звернулись до української громади, щоб запросити до участи драматурга-українку. З певними трудностями у зв'язках між Канадою та Україною нам вдалося в останній хвилині спровадити Ларису Хоролець, драматурга і мистця сцени з Києва.

Сесії відбувалися в приміщеннях університету Йорк. Гаслом конференції було: „Голоси влади" („Voices of Authority"). На пленарних сесіях та панелях учасниці плянували обговорювати театр як ефективне знаряддя в політичному і суспільному житті.

У джерельних панельних дискусіях мали бути обговорені такі теми, як: „Спадщина Едіпа — жінки у трагедії", „Голоси влади — концепт правди і справедливости", „Застосування влади у політичній сфері", „Театр для дітей", „Драматична динамічна медитація й імпровізація", „Матірні мови" — зображення матері", „Жіночий дотеп", „Лесбіянський форум" і так інш. На жаль, прелеґентки і дискутантки не завжди дотримувались визначних тем.

Участь у конференції брали представниці 23-ох держав Північної й Південної Америки, Европи, Австралії, Азії й Африки. Були і делегатки первісних жителів обох Америк, Ґрендляндії та багато чорних жінок. Учасниць можна було поділити на дві дуже чіткі групи: одна складалась із серйозних і освічених жінок, переважно з Европи, до другої належали голосні агресивні американки. Ці останні клопоталися „патріярхальним імперіялізмом", переслідуванням чорних меншин і лесбіянок, та носили, як кажуть англійці, свої комплекси на рамені.

Тема пленарної сесії, до участі в якій запросили Ларису Хоролець, була: „Капіталізм, комунізм, фемeнізм: Европа в перехідній фазі". Приємно було бачити, що на цю сесію зібралися численні слухачки якраз із „серйозної" групи. Модераторкою була Су-Еллен Кейс, професор Каліфорнійського Університету. Крім нашої гості, у панелі ще брали участь Ґерлінд Райнсгаґен, чи не найвизначніша жінка-драматург Німеччини, латвійка, драматург Лельде Стумбре та Кляра Ґйорґйей, американка мадярського походження, визначний перекладач драм.

Лариса Хоролець, хоч підготувала свій виступ, не зачитувала тексту, а говорила спонтанно, беручи до уваги зацікавленість слухачів та теми, порушені попередніми доповідачками. Хоча вона не володіє англійською мовою, виступала сміливо й змістовно, (через перекладача). Тому що німецька прелегантка присвятила багато уваги екології, Лариса розпочала свою доповідь так: „Я з Києва, тобто з-під самого Чорнобиля". Із залі можна було почути приглушене зітхання. Тоді доповідачка сказала, що над її 50-міліонним народом зависла смертельна небезпека, і вона не тільки від радіяції, але й від духовного Чорнобиля, який стався значно раніше. Далі вона відгукнулась на слова латвійки: „Мені близько все те, що сказала моя посестра про проблеми у Латвії, але ми, українці жили в умовах невільницької залежності, не від 1940 року, а понад 300 років. Ось що викликали нукліди русифікації свідомості під прапором московського православ'я, царського слов'янофільства, сталінського інтернаціоналізму!" Протягом віків продовжувала Лариса, Україна дала світові ряд видатних жінок: королеву Франції Анну Ярославну, Королеву Скандинавії Єлисавету, повелительку османської імперії Роксоляну, нашу Сафо — Марусю Чурай поетку та драматурга Лесю Українку, яка писала:

Слово, моя єдина зброє,
ми не повинні загинуть
обоє"

Доповідачка твердила, що незнищенний вплив слів Лесі Українки охороняв наш народ від знищення, її філософські п'єси належать до вершин світової літератури, вона писала про корінні питання життя і досліджувала нашу місію у світовій історії, зокрема місію жінки, вона засуджувала рабство у будь-яких формах, писала про ідеал визволення нації і про чудо воскресіння України. Лариса твердила, що п'єси Лесі Українки сьогодні такі актуальні, як були на переломі нашого століття, коли вона їх писала.

Наша гостя згадала про те, що наш народ творив пісні, яких зібрало понад 200 тисяч, за деякими даними — понад 500 тисяч. Ці пісні, література і драматургія врятували нашу душу.

Лариса Хоролець назвала ряд жахливих катаклізмів, які пережила Україна ч цьому столітті: війни, голод 1932-1933 років, який забрав 9 мільйонів людей, дикі репресії 20-их, 30-их років, жорстокі переслідування 70-их років, наслідки яких тривають до сьогодні.

Наша гостя звернулась до слухачок, щоб вони гідно утверджували жіночі начала суспільства, бо об'єднані жінки зможуть дати величезну користь людству. Єднання, однак, не повинно стати конфронтацією з чоловічим світом. Нам треба чутливо вловлювати чоловічу точку зору і перевіряти нею свою. Закликала до того, щоб жінки допомагали одна одній не втратити грунт під ногами й віру у вічний ідеал любові. Свою доповідь Лариса Хоролець закінчила цитатою з поеми Ліни Костенко в англійському перекладі. Слухачі прийняли слова нашої делегатки з незвичайно великим ентузіязмом і довго їй апладували, просили написати її прізвище на таблиці, бо через пізне зголошення на конференцію вона не потрапила до офіційної програми. Цікавилися також іменами Лесі Українки і Ліни Костенко.

Учасниці взяли активну участь в дискусії. Перше питання було про сюжети драм паналісток. Лариса Хоролець відповіла, що в основному досліджує морально-етнічні питання, в центрі її п'єси є доля жінки. На запитання, що можна було ставити на сцені до 1988 року, наша панелістка пояснила, що хоч її творчість не порушувала політичних питань, її часто змушували передредаговувати твори. Часами з п'єси залишались самі клапті. Іноді доводилося п'єсу зовсім переписувати, або творити „мозаїку".

На запитання, як вплинули на письменників політичні й суспільні зміни в Східній Европі, Лариса відповіла, що під цю пору письменники в Україні в більшості не мають часу займатися літературою, бо треба якнайшвидше і якнайглибше змінити все життя. Вона згадала також про такі підставові проблеми, як брак грошей і папару.

Коли йшлося про розвиток драматургічної майстерности, наша панелістка зауважила, що тепер у п'єсах домінує публіцистичність. Глибоко художні п'єси мусять ще бути переосмислені й чекають розвитку дальших подій.

Щодо сучасних турбот письменниць-жінок в Східній Европі, наша доповідачка сказала, що всім жінкам доводиться тратити час на вистоюванні в чергах за харчами та турбуватися про здоров'я й виховання дітей. Сьогодні жінок менше хвилює рівноправність з чоловіками, бо ця так звана рівноправність в Совєтському Союзі закріпачувала жінку.

В Україні, як відомо вирізнилися дві жінки драматурги, це поетка Ліна Костенко, яка написала знамениту драму „Маруся Чурай", віддзеркаливши в ній долю всієї України, а також драматург Валерія Врублевська.

На закінчення дискусії Су-Еллен Кейс, звернула увагу на те, що Східня Европа дала світові більш талановитих жінок-драматургів, як увесь Захід.

В короткому часі свого гостювання в Торонто Лариса Хоролець зустрічалася з українським громадянством та виступила разом із поетом та редактором дитячого журналу „Соняшник" Юрієм Сердюком на літературному вечорі в галерії КУМФ.

Наша гостя від дитинства працює в українському театрі, виступала в кількох фільмах кіностудії ім. Довженка, як також у радіо й в телебаченні. Тепер виступає в українському театрі ім. І. Франка в Києві. Вона є також автором чотирьох п'єс. За свою творчість дістала звання народної артистки УССР та була нагороджена кількома преміями.

Ми сподівались, що гостя зможе довше побувати в Торонті, та несподівано її покликали до Києва. Як виявилося з кінцем травня її обрано на пост міністра культури України.

Ліда Палій

Біля мікрофону Л. Хоролець, зліва перекладач Ліда Палій

Св. п. Лідія Федорів

У вирі життя багато подій проминає незамітно й автоматично, навіть відхід у вічність, виглядало б, уважається нормальним явищем.

Одначе покликання св. п. Лідії Федорів до Божих хоромів стало сумною й трагічною несподіванкою не тільки для її найближчих, але й для всіх, хто знав її, повну життя й життєрадісну.

Св п. Ліда разом зі своїм чоловіком проф. Мироном Федоровим переїхали із постійного місця проживання у Денвері, Колорадо, до „Вознесіння" в Філядельфії. Тут, недалеко нашої чудової катедри Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії, серед українського довкілля у „Вознесінні", спокійно й у відпруженні заплянували проводити золоту осінь свого віку та використати привабливі моменти активного життя, а передусім Ліда Федорів хотіла бути помічною своєму чоловікові, який, як композитор, особливо церковної музики, практично був навантажений невичерпними ідеями збереження й збагачення наших церковних музичних скарбів. Але тут сталася трагічна несподіванка. Ліда Федорів, енерґічна, суспільно активна, до кожного ввічлива, кожному старалася допомогти, у товариському житті надзвичайно приємна, завжди задоволена й усміхнена, захворіла на тяжку недугу, яку з гідністю серед великих терпінь витримувала, аж доки не померла на 71-му році.

У пам'яті всіх св. п. Ліда залишиться якою була за життя: завжди енерґічною, усміхненою, до всіх ввічливою, а в Божій вічності щасливою.

Є. Новаківська

П О Д Я К А

З волі Всевишнього, нагло, несподівано і передвчасно відійшов у вічність, дня 27-го квітня 1991 р., на 67-му році життя

бл. п. ТЕОДОР СПОРТОН

залишив у великому смутку дружину, сина, внуків, ближчу і дальшу родину на Рідних Землях і поселеннях.

Цією дорогою складаємо щиру подяку о. д-р Володимирові Фіґолеві за переведення похоронів і прощальне слово під час Служби Божої в церкві св. Івана Хрестителя в Гантері. Дякуємо інж. Володимирові Левицькому за зворушливе прощання покійного від Церковного Комітету після Парастасу в похоронному заведенні. Дякуємо д-рові Іванові Макаревичеві, почесному мужеві довіря за глибоко продумане і змістовне прощання і подяку, за довголітню, віддану працю покійного, як „церковного господаря" церковних забудовань під час тризни. Дякуємо нашим сусідам, парафіянам з Гантеру, Ню Йорку, Асторії і інших міст Америки і Канади за слова розради, помочі, вияви співчуття, за квіти пожертви на Служби Божі, на церкву в Гантері і на „Шлях Перемоги". Дякуємо за чисельну участь в похоронах. Нам тяжко кожному зокрема подякувати, тому робимо це шляхом подяки у пресі. Нехай Всевишній винагородить Вам сторицею.

Вічна Йому пам'ять!

дружина — АННА
син — ЗЕНОН
внуки — МИХАЙЛО і ХРИСТЯ
сестра — КСЕНЯ з родиною в Україні.

Ділимося сумною вісткою, що 2-го червня 1991 р. відійшла у Вічність несподівано на 47-му році життя в Гонолюлю, Гаваї наша найдорожча жінка і мама

бл. п.

УЛЯНА КНІГИНИЦЬКА-ФАЛЗАРАНО

Була доктором хірургом в Kaiser Memorial Hospital, Honolulu — Hawaii.

СЛУЖБИ БОЖІ

будуть відправлені 12-го липня 1991р. в українській католицькій церкві Пресвятої Евхаристії в Торонто і 13-го липня в церкві св. Володимира в Ґлен Спей, Н. Й.

У глибокому смутку:

муж — ІВАН ФАЛЗАРАНО
діти — ВАСИЛЬ і ЙОАННА

Замість квітів на свіжу могилу родина просить складати пожертви на українську католицьку церкву: Blessed Virgin Mary, 5145 Delongpre, Los Angeles, Cal. 90027.

Українська молодь — на літні табори!

Зачиняються двері шкіл, і наша молодь розпочинає заслужений відпочинок — літні вакації. А їй же треба після довгого року праці відпочинку фізичного і умового, треба зміцнити свої сили до дальшої науки.

Таке ідеальне місце відпочинку — літні табори, організовані молодечими організаціями серед чудової природи, під наглядом професійних виховників і опікунів. Літні табори мають важливе виховне завдання — навчити молодь товариського співжиття, дружби, дисципліни діяння і думання. Вивчення рідної історії, культури, продовжує любов і пошану до свого рідного. Учасники таборів обов'язково вживають рідну мову, виправляють її. А мова є ключем до народної мудрости і нашого збереження. В програму занять входять спортові ігри, приємні розваги.

Дорогі батьки! Теперішній стан відродження в Україні, а тому і наші завдання в діяспорі змушують нас звернути особливу увагу на виховання нашої молоді. Тому посилайте своїх дітей до Рідних Шкіл, Шкіл Українознавства, вліті до наших таборів, що їх організовують молодечі організації.

Хай не буде ні однієї української дитини, яка не була б на літньому таборі. Пам'ятаймо, що боротьба за душу української дитини — це боротьба за українську державу! В здоровому тілі — здорова душа!

Координаційна Виховно-Освітня Рада (КВОР)

Збагачується програма фестивалю СУМ в Елленвіллі

Мистецька програма першого Українського фестивалю на Оселі СУМ в Елленвіллі збагачується. Під час чотириденного фестивалю, який відбудеться від 4-го до 7-го липня, погодився виступати український козацький ансамбль „Мамай" з Оттави, Канада.

В програмі також виступатимуть танцювальний ансамбль „Каштан" з Клівленду під керівництвом Маркіяна Комічака і Давида Возняка та ансамбль „Веселий Львів" з України. До товариських забав приграватимуть відомі оркестри: в четвер і п'ятницю, 4-го і 5-го липня — „Темпо", під керівництвом Іринея Коваля; в п'ятницю і суботу, 5-го і 6-го липня — „Нове покоління" з Торонто, і в суботу, 6-го липня — „Веселий Львів".

Вступ на фестиваль на чотири дні коштуватиме 10 дол від особи, а в неділю — 5 дол.

ІНФОРМАЦІЙНЕ АҐЕНТСТВО „Пресс траст оф Індія" повідомило, що ассамські сепаратисти викрали 9 чиновників центрального уряду. У викраденні звинувачують збройних заколотників з Об'єднаного фронту визволення Ассаму. Ця організація наполягає на відокремленні штату Ассам і створення самостійної держави. Населення Ассаму становить 20 мільйонів осіб. За останні два роки сепаратисти вбили понад 250 противників відокремлення Ассаму від Індії.

НА АЛЯСЦІ тисячі риболовів вийшли на страйк і відмовилися від ловлі лососів, щоби в цей спосіб запротестувати проти цін, що їх їм пропонують торгівці рибою. У 1988 році їм платили по 2дол. за фунт лосося, минулого року ціна впала, все ж таки платили більше одного доляра, а тепе пропонують ціну 50 центів за фунт. Риболови звинувачують японських купців, які старються збити ціну, бо вони є найбільшим ринком збуту для цього роду риби.

Ділимося сумною вісткою з родиною і приятелями, що в суботу, 29-го червня 1991 р. несподівано відійшов у вічність наш найдорожчий син, брат і вуйко, член СУМ в Ірвінґтоні, Н. Дж.

бл. п.

ІГОР КРИЦАК

на 42-му році життя

ПАРАСТАС і ПАНАХИДА відбудуться у вівторок, 2-го липня, о год. 7:30 вечора у похоронному заведенні Литвин і Литвин в Юніон, Н. Дж.

ПОХОРОН в середу, 3-го липня, о год. 9:30 ранку з похоронного заведення Литвин і Литвин до української католицької церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку і відтак на цвинтар Еверґрін в Гилсайд, Н. Дж.

Горем прибита родина:

мати — МАРІЯ СТЕФАНІВ
з мужем СТАНІСЛАВОМ
брат — РОМАН з родиною
сестра — ЛЕСЯ зх родиною та
пасерби —ПАТРИЦІЯ і ТОМАС з родинами.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Замість квітів на свіжу могилу просимо складати пожертви на будову нового табору на Оселі СУМ в Елленвілі.

Ділимося сумною вісткою, що в суботу, 29-го червня 1991 р. несподівано відійшов у вічність довголітній і працьовитий член Заряду Оселі СУМ в Елленвілі, Н. Й., і член СУМ в Ірвінґтоні, Н. Дж.

бл. п.

ІГОР КРИЦАК

на 42-му році життя

ПАРАСТАС і ПАНАХИДА відбудуться у вівторок, 2-го липня, о год. 7:30 вечора у похоронному заведенні Литвин і Литвин в Юніон, Н. Дж.

ПОХОРОН в середу, 3-го липня, о год. 9:30 ранку з похоронного заведення Литвин і Литвин до української католицької церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку і відтак на цвинтар Еверґрін в Гилсайд, Н. Дж.

Горем опечаленій родині, матері Марії Стефанів з мужем Станіславом, братові Романові з родиною, сестрі Лесі з родиною та пасербам Патриції і Томасові з родинами складаємо найщиріші висолови співчуття.

ЗАРЯД ОСЕЛІ СУМ

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Замість квітів на свіжу могилу родина просить складати пожертви на будову нового табору на Оселі СУМ в Елленвілі.

НА ПРЕСОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ президент Джордж Буш заявив, що він правдоподібно не відкине рекомендацій окремої семичленної краєвої комісії у зв'язку зі закриттям і ліквідацією військових баз. Одначе він відразу підкреслив, що своє рішення базуватиме на порадах Ричарда Чейні, секретаря Департаменту оборони. Своє рішення про прийняття чи відкинення Президент мусить зробити до 15-го липня, у випадку відкинення вище згадана комісія мусить подати Президентові нові пропозиції до 15-го серпня.

Сьомий раз...

(Закінчення зі стор. 1)

їнської селянськости, а разом з нею і самої українськости...

Ніна Матвієнко не Ярославна, але напевно Берегиня, Праматір — Земля українська, що їй нема віку. Так напевно співали ті, що „мали віди", праматері з часів матріярхату, з часів давніших від трипільської культури. І цей спів сприймався найкраще молоддю нашою. Молоді українки й українці краще й повніше реагували на голос Ніни Матвієнко — душі і совісти сучасної України, за добрим, хоч і неповним висловом Нілі Стецьків у „Свободі" три тижні тому, ніж на спів співачки реаґували деякі наші пані, що для них щось здалося „колгоспним"... Ось члени вокального ансамблю „Промінь" з Ню Йорку приїхали на Союзівку, на третій вже концерт співачки з Дивосвіту Рідної Хати, щоб не пропустити ні одного виступу її в цій околиці. Вони, захоплені пані Ніною до краю, їздили б за співачкою і далі на кожний концерт, але ж вони всі працюючі люди, і тому обмежилися до концертів у найближчій околиці — Ню Йорк, Ню Джерзі, Союзівка.

Після надхненного концерту — співачки, артистки, віщунки й пророчиці, була забава під „Звуки Союзівки". Грали Григорій Гриновець і Степан Бень.

Властиві святкування розвивалися-продовжувалися в неділю. В обох українських церквах вранці, відслужено Служби Божі в намірені українських батьків — голів наших родин, бо це Батько унапрямлює життя Родини і очолює її. В українській католицькій церкві св. Трійці правив отець-парох Маріян Струць, а в українській православній каплиці св. Володимира зі свіжо позолоченими куполами служив пан-отець Іван Куліш, при співі церковних хорів і з відповідними глибокими проповідями на честь батьків та „Многолітствієм" для них.

Головною подією раніших Богослужень був спільний Екуменічний Молебень в каплиці на Союзівці, де до молитви й відправ стали обидва всечесні отці дійсно „в дусі і в істині", як і належить справжнім християнам і українським патріотам. Шкода, що лише невелика частина вірних церкви св. Тройці взяла в цих преважливих молитвах участь, хоч отець-парох Маріян Струць гаряче закликав кілька сот своїх парафіян до цієї спільної української молитви. Спільний обід на Союзівці, купання в басейні, спортові гри і вправи й просто сердечні розмови з приятелями й знайомими були підготовою до нового духового пиру бенкету — о 3-ій годині по полудні Концерт славнозвісного квартету „Явір" з Києва. Простора заля Союзівки ледве вміщала гостей-слухачів, що прибули зблизька і здалеку на ці Батьківські святкування. Було кілька автобусів з усіх-усюдів ЗСА, не бракувало і добрих монтреальців, на чолі з головною радною Теклею Мороз, про що окремо пізніше в її слові сказала пані Уляна Дячук. Святковий концерт відкрила короткою інформативною промовою власне Уляна Дячук, головний предсідник УНСоюзу, в імені Головного Екзекутивного Комітету УНС, спеціяльно тепло вітаючи колишнього головного предсідника д-ра Івана О. Флиса, членів Головного Уряду, голів Окружних Комітетів, секретарів Відділів, членів Управ Відділів та Управу Товариства Сеньйорів-союзовців напередодні річного їх З'їзду. І ще на цей з'їзд прибули вперше зорганізовано двома автобусами союзовці з Монтреалю, про що вже була мова вище. Далі у своєму слові головний предсідник підкреслила ролю батька в родині, кажучи: „У родині саме батько є головою і її стрижнем. І це він керує долею і життям родини завдяки своєму авторитетові та його досвідові, ведучи свою родину через бурхливі хвилі життя". Тому пані Уляна бажала з особливим наголосом, серед усіх благ для батьків, ще й окремо „вирозуміння й терпеливости до дружини і дітей, взаємної любови й пошани, і — щастя, здоров'я, успіхів та задоволення в житті". Головний предсідник також не забула пригадати численно зібраним союзовцям і гостям про те, що слід усім нам пам'ятати про „Батька Союз і записувати у його ряди своїх дітей, внуків і подекуди правнуків. Бо тільки тоді наша організація може залишитися сильною і дальше розбудовувати цю оселю, поширювати свої пресові видання, дбати про українську молодь, уділяючи їй стипендій, і нести допомогу нашій нескореній Україні. Все це можливо буде здійснювати ще краще, ніж досі, якщо ряди союзового членства будуть збільшуватися все новими членами, — казала пані Уляна, — новими активними союзовцями, які поведуть організацію вміло й рішучо до дальших вершин!

І як підтвердження культурних цілей і їх вже доброго здійснення, пані Уляна представила „винуватців торжества" цього пополудня — членів „Явора", що його спонзорував власне Український Народний Союз, уможлививши кільком сотням глядачів-слухачів слухати цих великих артистів-співаків і бачити їх гру на сцені Союзівки зовсім безкоштовно. А тоді провід концерту перейшов у руки Олі Ходоби, нової молоденької „принцеси Діяни", настільки вона зовнішньо подібна до майбутньої королеви Великобританії. (Варт тільки їй більш слідкувати за правильним відмінюванням частин української мови: іменників, прикметників тощо, бож ми тепер говоримо не лише до „діяспоральних" українців, а й до тих, що приїжджають з України і знають відміняти аж надто добре, хоч у них прогріхи в мовленні теж трапляються, як наприклад, в словах з літерою „ґ, з пом'якшенням літери „л" в словах латинського походження і подібне).

Безконкуренційний квартет, у склад якого входять справжні корифеї — народні артисти України, цього літа святкує своє 25-ліття вірного служіння Музі української незрівнянної пісні, що їй нема подібної у світі! Склад цього диво-квартету такий: Володимир Дідух, баритон: Валентин Реус, бас; Євген Пруткин, тенор, і Олександер Харченко, тенор. Музичним керівником і акомпаньятором є Анатолій Мамалига. Особливою увагою користувався бас-баритон Володимир Дідух, що без сумніву був би незрівнянним Виборним у „Наталці Полтавці", чи в якій іншій ролі — комічній чи козацькій — героїчній (варт його було б почути як Гната в „Назарі Стодолі" чи як Капицю в „Чорноморському побиті" (це не помилка: не „побут", а „побит"!). Бас Валентин Реус без характеризації міг би позувати на гетьмана, чи іншого Пана-Отамана, або Князя київського, голосом і поставою нагадував незабутнього Миколу Частія з Київської опери тридцятих років. Обидва тенори теж гармонійно вписувалися в суцільну картину надхненного співу, бездоганного виконання, чаруючи слухачів-глядачів голосами прегарного тембру, сили й глибини.

Захоплення залі, виповненої вщерть щасливими учасниками концерту, найбільше — сеньйорами-союзовцями, не мало меж. Оваційне часте повставання з місць, вигуки „браво" і врешті квіти та подяки за духовий бенкет нагородило чотирьох цих прекрасних співаків за їхній великий для нас дар — справжню Козацьку Українську пісню, „що не вмре, не загине" ніколи, як сказав понад 150 років тому Великий Пророк України.

Після концерту і спільної вечері була на закінчення Батьківських святкувань ще бадьора забава, до якої приґравали знову оркестра із звучним іменем „Звуки Союзівки". Вдала назва дуету музикантів напевно є заслугою Гриця Гриновця, який не тільки грає, але і пише вірші. Його партнером є Степан Бень.

„Веселий Львів" відвідав громаду у Фініксі

У суботу, 8-го червня, „Веселий Львів" з України з програмою „Заспіваймо разом" відвідав Фінікс, Аріз. Ансамбль запросив Осередок СУМА ім. Т. Шевченка, головою якого є Н. Тефт. „Веселий Львів" складається з п'ятьох артистів-співаків та музикантів під проводом композитора З. Кметя та соліста Володимира Цімура, лавреата двох конкурсів „Молоді голоси України". Тараса Гринюка — сопілка, саксофон, Мирослава Остюка — акордеон, Ігоря Костіва — бас, гітара, вокал. Артистів представила Н. Тефт, голова осередку СУМА, а всі присутні на залі гучними оплесками щиро привітали їх, наших земляків з рідної України, які прилетіли до нас у сонячну Арізону на далекому заході ЗСА. Наші гості зі Львова потішили наші зболілі серця і наші душі, змучені чужиною, бож минуло майже півстоліття, як ми покинули нашу многострадальну матір Україну!

Програма концерту складалася з двох частин. Перша пісня „Всі ми родина" (слова і музика З. Кметя) прозвучала бравурно, на високому рівні, за що публіка нагородила їх гучними, тривалими оплесками та вигуками: „Слава! Слава львів'янам!" Можна б багато інтерпретувати кожну пісню зокрема, яка була відспівана на високому рівні.

Особливо сподобалися всім „За світ встали козаченьки", „Їхав козак на війноньку", „Ми — гайдамаки", „Така її доля", „Ой літа орел", „Водограй" В. Івасюка, в'язанка українських народних пісень, „Засумуй, трембіто" та багато інших.

Соліст Володимир Цімура побажав всім присутнім „Многая літа", а всі відспівали „Многая літа" церковнослов'янською мовою, на мотив побожного церковного співу. Гимном „Ще не вмерла Україна" закінчено цей концерт.

Соліст Володимир Цімура подякував господарям СУМА за запрошення їх до м. Фініксу з концертом, а присутнім подякував за численну участь у концерті! Голова СУМА Н. Тефт подякувала артистам ансамблю „Веселий Львів" за приїзд до нас в Арізону. Присутніх на концерті було 130 осіб, а це для Фініксу значна кількість. Жіноцтво СУМА приготовило каву й солодке для гостей. Присутні гарно бавилися, танцювали, жартували. Направду дивні діла Твої Господи: раптом все змінилось, і ми, еміґрація, можемо відвідувати Україну і наших рідних, а наші рідні з України відвідують нас на чужині.

Микола Теслевич

Визначна бандуристка — на міжнародних сценах

Ім'я Оксани Герасименко відоме не тільки на Україні, в Америці, в Европі, але і в Японії.

Оксана є дочкою проф. Василя Герасименка, — відомого бандуриста і конструктора бандур, зокрема популярної сьогодні концертової бандури з переміною тональностей. Понад десять років проф. В. Герасименко працював над нею і сконструював бандуру з дзвінким сріблистим звуком, вдвічі легшу від чернігівської. Тому що тепер переважна більшість бандуристів — жінки, кожна з них мріє про таку бандуру.

Оксана і її сестра Оля закінчили Львівську консерваторію. Оксана дуже часто репрезентувала наш музичний інструмент на міжнародних фестивалях у Мадриді, Парижі, в Гавані і Японії. Усі її виступи увінчалися великим успіхом.

Оксана Герасименко дуже швидко стала виконавцем складних інструментальних клясичних творів. У 1988 році записала свою першу платівку, до якої ввійшов її власний твір „Фантазія".

Для бандури Оксана компонує власну музику. Досі написала 12 сольових творів. У своєму концертовому репертуарі має клясичну музику, сучасну та ґітарні переклади. Оксана, мабуть, єдина бандуристка, яка захоплюється електронно-акустичною музикою і створила в цьому жанрі кілька творів.

У березні її запросили на міжнародний музичний фестиваль, який відбувся в Паламос (Катальонія) в Еспанії. Її програма була складена з сольових виступів, а також в дуеті з відомим японським ґітаристом Ічіро Судзукі. Публіка їх виступ прийняла ентузіястично, особливо Івасюкову пісню „Шумить пшениця, як Дунай", перед якою було сказано кілька слів про Івасюка. Там задемонструвала також спеціяльно написані для них „Катальонські різдвяні варіяції". Оплескам і захопленню не було кінця. Катальонці вшанували нашу бандуристку вставанням з місць. Виступи в Еспанії закінчилися 5-го квітня. Відтак з тим самим славним ґітаристом виїхала вже вдруге до Японії, де від 6-го до 14-го квітня дала ряд концертів у престижевих концертових залях Токіо, які також пройшли з надзвичайно великим успіхом, а головно захопленням нашим історичним інструментом бандурою. Поява Оксани з бандурою викликала надзвичайне зацікавлення в колах японських музикознавців. Після концертів багато з них брали інтерв'ю, а при тій нагоді знайомилися з Україною. Велику пропаґандивну справу зробили програмки, де було подано коротку історію бандури і народу, з якого вона вийшла. Виступи були до тої міри успішні, що Оксана мусіла виконувати по три твори на біс.

Завершенням тріюмфального виступу з бандурою був концерт 11-го квітня в найбільш славному ресторані Токіо „Діннер концерт", де всі квитки вступу по 30 долярів були випродані наперед. За словами власників цього ресторану, — це була рідкісна подія. Перед японською елітою вона відіграла також ролю амбасадора України.

Ічіра Сузукі, улюблений ґітарист Токіо, у відповідних моментах говорив про постійну боротьбу великого українського народу за його незалежність.

На другий день в японській пресі появилися додатні рецензії, де при тій нагоді широко говорилося про несправедливість позбавлення незалежности такого великого і талановитого народу, як український.

Після концертового турне в Японії Оксана вернулася на Україну, а в липні виїжджає концертувати до Портуґалії і Франції.

Яка велика шкода, що наша верхівка в діяспорі недооцінює нашого історичного інструменту бандури, яким захоплюється чужинецький світ. Зовсім сміло можна сказати, що бандура з-поміж усіх національних надбань приносить нам найбільший розголос, а найголовніше — це те, що ніхто з наших „приятелів" не може її собі присвоїти.

Не раз дивуюсь і не розумію діяспори. Ми творимо різного роду мільйонові фонди. Яка велика шкода, що досі ніхто не подумав про мільйоновий фонд бандури! Чи хтось може собі уявити, яку користь для України принесла б професійна капеля бандуристів, яка виступала б по різних країнах світу?

Ми, бандуристи, мали нагоду неоднораразово про це переконатися.

Микола Чорний